

SECȚIUNEA „NEW CHALLENGES IN LOCAL DEVELOPMENT”

ADRIANA NEGUȚ
CLAUDIA PETRESCU

Dezvoltarea locală este un proces cu o dinamică complexă, influențată major de schimbările permanente ale mediului socioeconomic în care se desfășoară. Chiar dacă există anumite constante ale intervenției în procesele de dezvoltare locală, specificitatea acesteia este dată de contextul socioeconomic în care are loc. Mobilizarea resurselor comunitare, crearea unor forme de cooperare între actorii locali, creșterea capacității comunităților de a se implica activ în procesul de dezvoltare sunt doar câteva dintre provocările majore ale unui astfel de demers. Diversele cercetări în acest domeniu permit identificarea unor modele comune de acțiune și elemente de succes care pot sta la baza unor intervenții generalizate la nivel comunitar. În același timp, obstacolele și provocările identificate în implementarea diverselor tipuri de intervenții pot constitui „lecții” care să ghideze viitoarele proiecte de dezvoltare locală.

Secțiunea dedicată Provocărilor în dezvoltarea locală (New Challenges in local development) (moderatori Claudia Petrescu și Adriana Neguț, ICCV), din cadrul Conferinței Internaționale *Social Sciences and the Contemporary Challenges*, a reunit un număr de șase comunicări ce s-au centrat pe diverse componente ale procesului de dezvoltare locală: soluții inovatoare la problemele de la nivel local, influența factorilor socioeconomici și a cadrului instituțional asupra strategiilor de dezvoltare locală, sustenabilitatea inițiativelor de dezvoltare locală sau organizațiile colective și rolul acestora în dezvoltarea locală.

Bazată pe o cercetare de teren realizată de Departamentul de Sociologie și Asistență Socială al Universității din Oradea în 2015, în colaborare cu primăria Oradea, în municipiul Oradea și zona metropolitană Oradea (Sânmartin), prezentarea *City, I'm looking for tourists! Implications of urban image in touristic promotion* (Raluca Buhaș, Sorana Săveanu, Lucia Ștef, Adrian Hatos) a cuprins o analiză atât a reprezentărilor turiștilor, cât și a celor ale rezidenților asupra potențialului turistic al orașului și al zonelor limitrofe, conturând totodată și profilul turiștilor tipici. Conform analizei autorilor, turistul de Oradea este mai tânăr și cu un nivel mai

Adresele de contact ale autorilor: Adriana Neguț, Claudia Petrescu, Institutul de Cercetare a Calității Vieții al Academiei Române, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sector 5, 050711, București, România, e-mail: claucaraiman@yahoo.com; adri.negut@gmail.com.

ridicat de educație decât turistul de Sânmărtin. Dacă unul dintre motivele principale ale călătoriei pentru turistul de Oradea îl reprezintă afacerile, iar orașul devine atractiv prin prisma istoriei și culturii, turistul din Sânmartin are ca principal obiectiv relaxarea și procedurile medicale din stațiunile cu ape termale. Studiul a identificat și principalele obiective turistice cunoscute de către turiști, precum și principalele puncte tari și puncte slabe ale orașului, așa cum sunt acestea percepute de către turiști. Dintre aspectele pozitive, centrul și clădirile vechi au fost menționate atât de turiștii din Oradea, cât și de cei din Sânmartin, în timp ce aspectele negative cel mai adesea amintite sunt lucrările de renovare din oraș, aglomerația și starea drumurilor. Cercetarea a relevat faptul că rezidenții și turiștii împărtășesc o imagine comună asupra orașului, iar locațiile culturale și istorice pot reprezenta un *brand* al orașului. Studiul echipei de la Universitatea din Oradea constituie un important punct de pornire în definirea identității turistice a orașului Oradea și a zonelor învecinate, elaborării unei strategii adecvate de promovare, precum și a unei dezvoltări a turismului local.

Comunicarea *Nongovernmental sector fighting cancer in Romania* (Adela Elena Popa, Ionela Vlase, Felicia Morândău) a adus în atenția participanților un aspect mai puțin analizat până în prezent din perspectivă sociologică în România, plasându-se la intersecția mai multor domenii: calitatea vieții în relație cu sănătatea, servicii sociale, muncă, dezvoltare locală. Analiza se concentrează pe explorarea relației dintre cancer și muncă și vizează perspectivele angajaților diagnosticați cu cancer, ale medicilor și angajatorilor asupra întoarcerii la muncă după cancer. Dintre *stakeholderii* implicați în procesul de întoarcere la muncă, autoarele acordă o atenție deosebită sectorului neguvernamental (asociații și fundații) cu accent pe rolul pe care acestea îl au în furnizarea de suport pacienților și în controlul bolii, zonelor în care sunt implicate, discrepanțelor teritoriale sub aspectul implicării și tipurilor de suport oferite pentru supraviețuitori. Analiza a evidențiat o societate civilă dedicată acestei problematici încă în stadiu incipient, cu o orientare preponderent spre acordare de ajutoare financiare pacienților, în detrimentul prevenției sau tratamentelor paliative, cu o distribuție teritorială neuniformă, concentrată în jurul marilor centre medicale de profil. Prezentarea a adus în atenție primele date de cercetare ale unui demers mult mai complex dedicat acestui domeniu care va fi continuat în anii următori.

Cea de-a treia prezentare, *Social economy – between a panacea for social exclusion and ephemeral benefits* (Adriana Neguț) a vizat o temă abordată intens în ultimii ani, însă a pus accentul pe un aspect mai puțin analizat, dar extrem de actual: sustenabilitatea entităților de economie socială. Autoarea a subliniat necesitatea analizelor privind sustenabilitatea acestor organizații, în contextul intensificării discursurilor privind rolul economiei sociale în reducerea excluziunii sociale și al amplorii finanțărilor recente dedicate înființării de întreprinderi sociale și creșterii ocupării persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile. Conform analizei datelor calitative, reprezentanții organizațiilor de economie socială intervievați

recunosc efectele pozitive ale fondurilor europene asupra economiei sociale, în special în termeni de creștere a interesului pentru domeniu și de conștientizare a beneficiilor acesteia. Pe termen lung însă structurile de economie socială se confruntă cu provocări importante din punct de vedere financiar, pe fondul unei dependențe ridicate de finanțări nerambursabile, ceea ce se răsfrânge asupra capacității acestora de a genera impact social și de a contribui la dezvoltarea locală. Totodată, autoarea a semnalat dezavantajele abordării centrate pe indicatori cantitativi, promovată în documentele europene, și a atras atenția asupra faptului că valori mai mari ale indicatorilor nu presupune neapărat atingerea obiectivelor de dezvoltare și nu oferă informații privind sustenabilitatea.

Aspecte privind sustenabilitatea entităților de economie socială au fost abordate și de Simona Maria Stănescu în lucrarea *Social economy contributors to local development: employment of the vulnerable ones*. Autoarea a semnalat tendința recentă, datorată, în parte, și liniilor de finanțare recente, de restrângere a domeniului economiei sociale la incluziunea pe piața muncii a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile. Lucrarea a analizat reprezentările profesioniștilor din sectorul economiei sociale și ale experților în domeniu asupra ocupării grupurilor vulnerabile, contribuind la dezbaterile privind protecția socială a celor vulnerabili versus angajabilitatea acestora. Analiza calitativă a datelor culese prin intermediul interviurilor și focus-grupurilor derulate în regiunile de dezvoltare București-Ilfov, Sud-Est și Nord-Est cu antreprenori sociali, angajați ai organizațiilor de economie socială și experți în domeniu, a fost întregită de prezentarea unor exemple de bune practici în economia socială.

Două modele de intervenție în dezvoltarea locală din România care presupun implicarea administrației publice locale au fost analizate în comunicarea *Intercommunity Development Associations (IDA) versus Metropolitan Areas (MA). Measuring integrated development* (Cosmin Chiriac și Constantin-Vasile Țoca). Asociațiile de dezvoltare intercomunitară și Zonele metropolitane sunt principalele forme de cooperare ale unităților administrative teritoriale prevăzute de legislația românească. Ele presupun cooperarea unităților administrative pentru creșterea calității serviciilor publice furnizate populației și dezvoltarea microregiunii pe care acestea o reprezintă. Autorii au analizat efectele acestor asocieri ale unităților administrative asupra dezvoltării lor, din perspectiva unei serii de indicatori socioeconomici, dar ținând cont și de distribuția spațială a acestor organizații.

Dezvoltarea microregională și modelul LEADER de asociere a actorilor locali a fost prezentat în ultima comunicare a secțiunii *Micro-regional development. The LEADER experience in Romania* (Claudia Petrescu). Modelul de intervenție susținut prin noua abordare a dezvoltării locale a UE – dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (community led local development) – are o perspectivă micro-regională și pune accent pe mobilizarea resurselor comunitare prin susținerea parteneriatului între actorii locali (publici, privați și non-profit). Această abordare a UE se bazează pe experiența programului LEADER, implementat cu

precădere în zonele rurale, care a permis identificarea factorilor de succes, dar și a obstacolelor în derularea unui astfel de parteneriat micro-regional. Filozofia LEADER are ca element central cooperarea actorilor și a comunităților dintr-o micro-regiune pentru identificarea soluțiilor inovative de rezolvare a problemelor comunitare. Implementarea programului LEADER în România a avut o serie de probleme, care au fost analizate în cercetarea care a stat la baza prezentării: existența unor parteneriate formale între actorii locali concretizate în parteneriate instituționale ineficiente, disfuncționalități în aplicarea programului la nivelul autorităților publice, care nu au permis realizarea proiectelor de cooperare între comunitățile locale și finanțarea inovării sociale, birocratizarea excesivă a intervenției, lipsa unei abordări multisectoriale și integrate. Toate acestea au avut ca efect principal o implementare defectuoasă a principiilor LEADER și o dezvoltare locală incompletă a comunităților unde a fost realizată intervenția.

Toate cele șase comunicări prezentate din cele nouă înscrise inițial au analizat diverse aspecte ale procesului de dezvoltare locală (implicarea actorilor locali, forme de asociere și cooperare între comunitățile locale, rolul organizațiilor de economie socială în procesul de dezvoltare locală, sustenabilitatea unor astfel de organizații, mobilizarea resurselor comunitare etc.), reușind să identifice provocările unor astfel de demersuri, dar și elemente de succes care pot fi replicate.